POCTA J. A. KOMENSKÉMU V BERLÍNSKÉ UČENÉ SPOLEČNOSTI

K významnému jubileu – 350. výročí amsterodamského vydání Komenského spisu* Opera didactica omnia*, základního díla světové pedagogiky – se připravuje velká mezinárodní konference, na níž se spolu s Ministerstvem školství ČR a Pedagogickým muzeem J. A. Komenského v Praze bude podílet také Akademie věd ČR a Univerzita Karlova. O důstojnou připomínku této velké události v dějinách nápravných idejí se nedávno postarala také berlínská učená společnost Leibniz-Sozietät, která jí 8. března 2007 věnovala celodenní zasedání.

Jaroslav Pánek a Dieter B. Herrmann, prezident Leibnizovy učené společnosti, u hrobu D. E. Jablonského

Mimořádná pozornost z německé strany je dána několika okolnostmi. Především, německá komeniologie má ve světě výjimečné postavení a je reprezentována jednak specializovanou společností Deutsche Comenius-Gesellschaft, jednak vlastním vědeckým periodikem *Comenius-Jahrbuch*. Nepostrádá ovšem ani zanícené badatele a propagátory, mezi nimiž vyniká Werner Korthaase, v minulých letech vyznamenaný medailemi Jana Patočky a Vojtěcha Náprstka Akademie věd ČR. Kromě toho se v současné době rozvíjí za vedení předního německého bohemisty, profesora stuttgartské univerzity, Joachima Bahlckeho, příprava kritické edice neobyčejně rozsáhlé a celoevropsky významné korespondence Daniela Ernsta Jablonského (1660–1741), vnuka Komenského a biskupa Jednoty bratrské, který se roku 1700 stal, vedle Gottfrieda Wilhelma Leibnize, jedním ze zakladatelů a později prezidentem berlínské učené společnosti. Právě tato společnost, která je s Komenským a s jeho ctitelem Leibnizem tak těsně spjata, dnes působí pod názvem Leibniz-Sozietät.

Monotematické zasedání Leibnizovy učené společnosti bylo věnováno čtyřsvazkovému opusu, v němž Komenský shrnul výsledky svého celoživotního úsilí o zdokonalení výuky a vzdělávání. Setká-

Epitaf Daniela Ernsta Jablonského, vnuka J. A. Komenského a spoluzakladatele berlínské učené společnosti, na zdi farního kostela v centru Berlína

FOTO: ARCHIV AUTORA

ní zahájili prezident Leibnizovy společnosti a profesor astronomie Dieter B. Herrmann spolu s českým velvyslancem v Německu Rudolfem Jindrákem. Za účasti asi stovky vědců z různých oborů byly prosloveny čtyři hodinové přednášky – filozofická, historická, filologická a komeniologická. Na ně pak navazovala diskuse, která vzhledem k zájmu účastníků daleko přesáhla předpokládaný čas.

Přednáška prof. Siegfrieda Wollgasta vytvořila širší rámec pro diskusi o úloze akademií, jak si je představoval Komenský a jak se poté rozvinuly v Německu a jinde v Evropě. Zhodnotila myšlenkové pozadí pro vznik učených společností jakožto protějšku univerzit v 16.–18. století a vymezila místo berlínské učené společnosti v mezinárodní síti akademií.

O historickém podkladu Komenského vědeckého a pedagogického díla promluvil prof. Jaroslav Pánek, který se soustředil ke zdrojům a projevům jeho encyklopedismu, irénismu a pansofických snah; zvláště poukázal na sepětí s německými a dalšími evropskými myšlenkovými proudy, jež nalezly odraz v Komenského projektu všenápravy. Přednáška současného předsedy Německé komeniologické společnosti prof. Andrease Fritsche analyzovala Komenského dílo z hlediska klasické filologie, a to se zřetelem k prohlubování výuky latiny jakožto základního nástroje evropské vědecké komunikace a s ohledem na Komenského postoj k antickému dědictví. Závěrečné vystoupení patřilo hlavnímu organizátorovi celého zasedání a čestnému předsedovi Německé komeniologické společnosti dr. Werneru Korthaasemu. W. Korthaase se i tentokrát projevil jako vynikající řečník, který dokáže dílo Komenského nenásilně aktualizovat a dokazovat jeho podnětnost pro 21. století. Ačkoli hovořil především o politických a irénických idejích Komenského (s mimořádným důrazem na rovnost lidí a svéprávnost národů), oprávněně poukázal na to, že i tyto stránky činnosti Komenského jsou neoddělitelně spjaty s jeho postojem k pedagogice jakožto nástroji budoucí všenápravy.

Diskuse, do níž vstupovali jak historici, filozofové a pedagogové, tak i přírodovědci, se dotýkala konkrétních historických otázek, ale též obecných problémů vývoje vzdělanosti, myšlení a vztahu mezi humanitními a přírodními vědami v raném novověku i v současnosti. Dílo J. A. Komenského, jehož vydávání a studium se v Německu těší velké pozornosti, se osvědčilo jako dobré východisko pro mezioborovou diskusi. Neformální úctu Komenskému a jeho pokračovatelům prokázali členové Leibnizovy učené společnosti rovněž tím, že navštívili hrob D. E. Jablonského u zdi farního kostela v centru Berlína a zúčastnili se položení kytice s trikolorou a dedikačním nápisem Akademie věd ČR. ■

JAROSLAV PÁNEK,
místopředseda AV ČR

Krátkodobé studijní pobyty ve Velké Británii v rámci spolupráce s Royal Society

V souladu s novými předpisy podává žádosti o krátkodobé studijní pobyty ve Velké Británii v rámci spolupráce s **Royal Society** pouze britský partner elektronickou cestou.
Přihlášky lze předkládat kdykoliv v průběhu roku, letos byly určeny tři uzávěrky přijímání žádostí: **21. května, 21. srpna** a **21. listopadu 2007**.
Vše se týká rovněž vědeckých pracovníků, kteří uspěli v konkursním řízení.

Bližší informace naleznete na adrese: *http://www.royalsoc.ac.uk/funding* či pošlete dotaz na e-mail: *international.shortvisits@royalsoc.ac.uk*.